

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2023-04-21

AKTUELL SJUKDOM

Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI), anges i texten som fågelinfluensa.

HÄNDELSEN

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Sverige och Europa.

SAMMANFATTNING

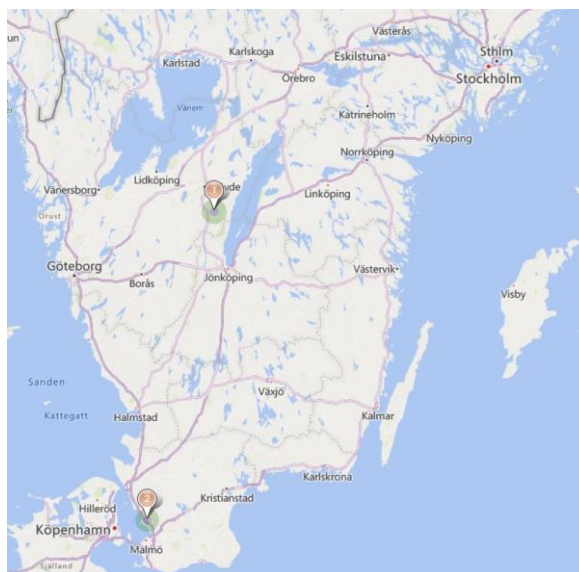
Fågelinfluensaläget i Sverige är bättre än föregående två säsonger* med två utbrott hos tama fåglar konstaterade och 45 fall hos vilda fåglar konstaterade, samtliga orsakade av fågelinfluensavirus av subtyp H5N1. Säsongen hittills i Europa har inneburit hög förekomst av fågelinfluensa hos måsfåglar men färre fall hos fjäderfä än tidigare två säsonger. Rapporter om fågelinfluensafall hos däggdjur fortsätter globalt.

*Informationen i lägesbilden baseras på fågelinfluensasäsong som summeras under perioden 1 oktober till 30 september.

Situationen i Sverige

Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2022/23:

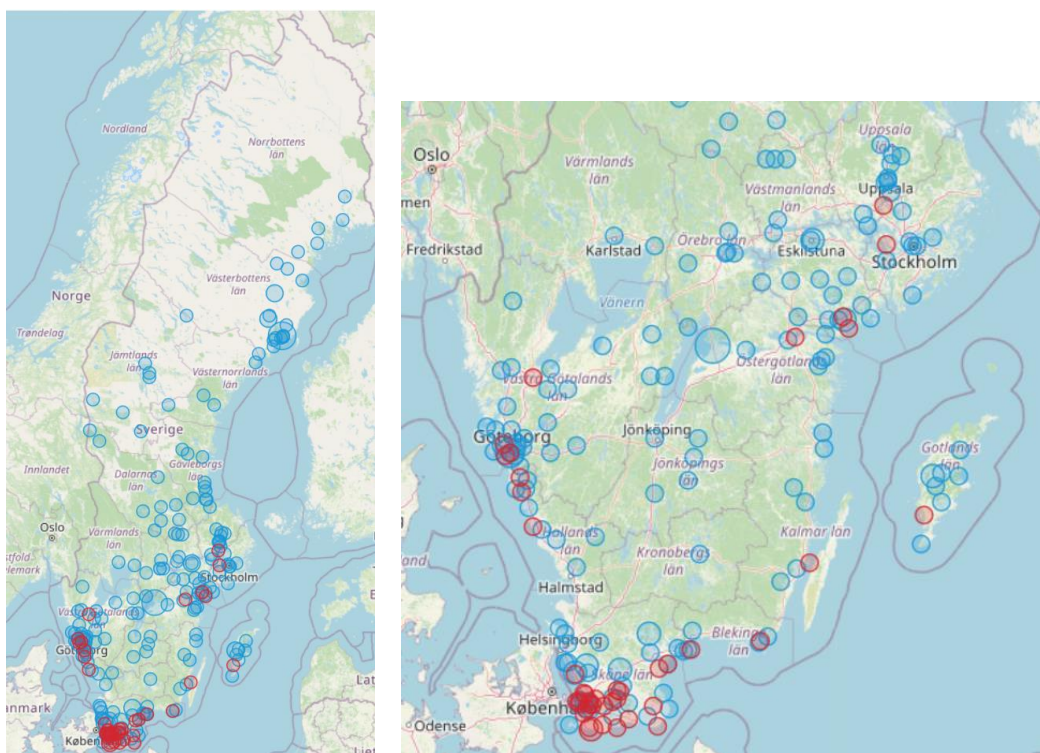
Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kart-nummer
2023-01-26	H5N1	Västra Götaland	Tidaholm	Hobby	IP 1	1
2023-03-21	H5N1	Skåne	Kävlinge	Föräldradjur för kyckling	IP2	2

Figur 1: Karta över konstaterat smittade anläggningar.

Fågelinfluensa konstaterades på en anläggning med föräldradjur för slaktkyckling i Kävlinge kommun 21 mars. Fjäderfäna är avlivade, smittspårning genomförd och sanering pågår. En kontakthanläggning till den smittade gården provtogs inom smittspårning men var negativ för fågelinfluensa. Sedan den förra lägesbilden har en anläggning provtagits för fågelinfluensa pga. kliniska symtom på sjukdom men den kunde avfärdas efter negativt resultat.

Sedan 1 oktober har fågelinfluensa påvisats hos 45 vilda fåglar i länen Blekinge, Gotland, Halland, Skåne, Stockholm, Södermanland, Västra Götaland och Östergötland, se figur 2 och bilaga 1. Mörkertalet är sannolikt stort då det bara är en andel av drabbade fåglar som rapporteras in och en ännu mindre andel som undersöks.

Figur 2: Karta över fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 där positiva fynd markeras med röda prickar och fåglar provtagna med negativa resultat med blåa prickar.

Situationen i Europa

Säsongen 2021–2022 var den hittills allvarligaste fågelinfluensasäsongen i Europa och totalt 50 miljoner fåglar avlivades på drabbade anläggningar. Trots att inga nya virusvarianter har introducerats till Europa har viruscirkulation fortsatt bland vilda och tama fåglar, dock på en lägre nivå än motsvarande period i fjol.

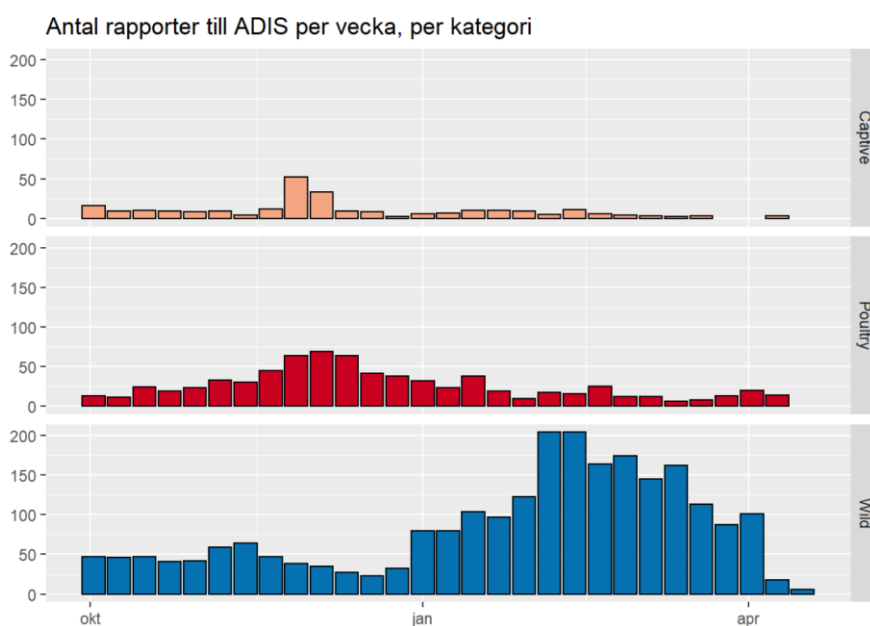
Antal rapporter till EU:s Animal Disease Information System (ADIS) sedan 1 oktober 2022 (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden); 739

(55) utbrott i fjäderfäanläggningar, 260 (5) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 2410 (323) fall på vilda fåglar. Se figur 3, 4 och 5.

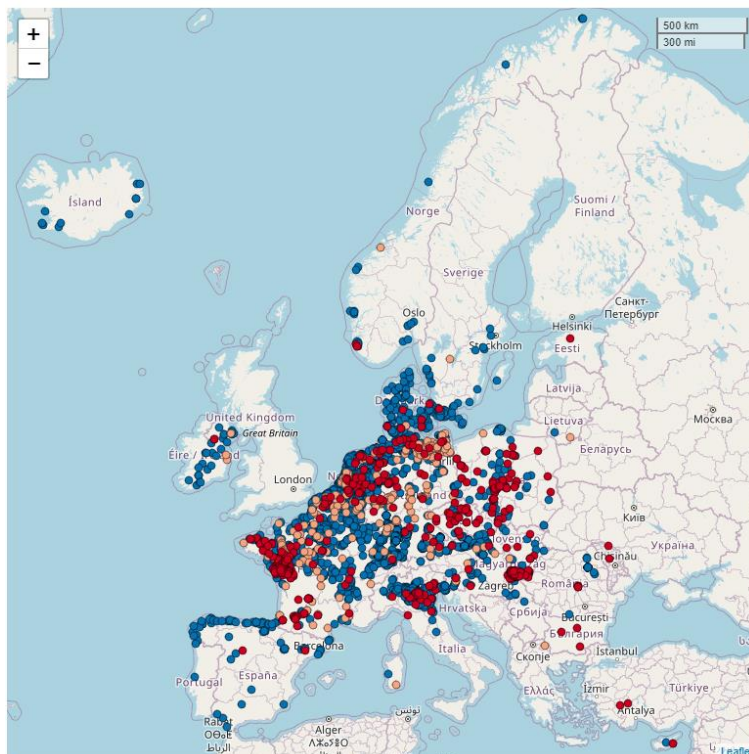
De länder som rapporterat flest utbrott hos fjäderfä är: Frankrike (293), Ungern (160), Polen (91), Tyskland (62), Italien (30), Tjeckien (30) och Nederländerna (22). Danmark har rapporterat totalt sex utbrott på tamfåglar under säsongen, varav ett utbrott i en småskalig anläggning den senaste månaden. I Norge konstaterades fågelinfluensa hos fåglar i en liten djurpark i Kristiansund den 14 april.

De länder som skickat flest rapporter om fågelinfluensafall hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 är Tyskland (661), Frankrike (357), Nederländerna (320), Italien (210), Belgien (203), Schweiz (126) och Österrike (111). Samtliga rapporterade fall sedan 1 oktober har varit H5N1 eller H5 utan specificerad n-typ med undantag från en vild fågel i Norge där H5N5 påvisades. Det som sticker ut den här säsongen är det stora antalet rapporter om fågelinfluensa hos skrattmåsar. Hela 30% av viltfågelrapporterna under säsongen rör skrattmåsar och flera av rapporterna innehåller ett större antal döda fåglar. Detta lyfts fram i den senaste vetenskapliga rapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSve) (<https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2023-03/7917.pdf>).

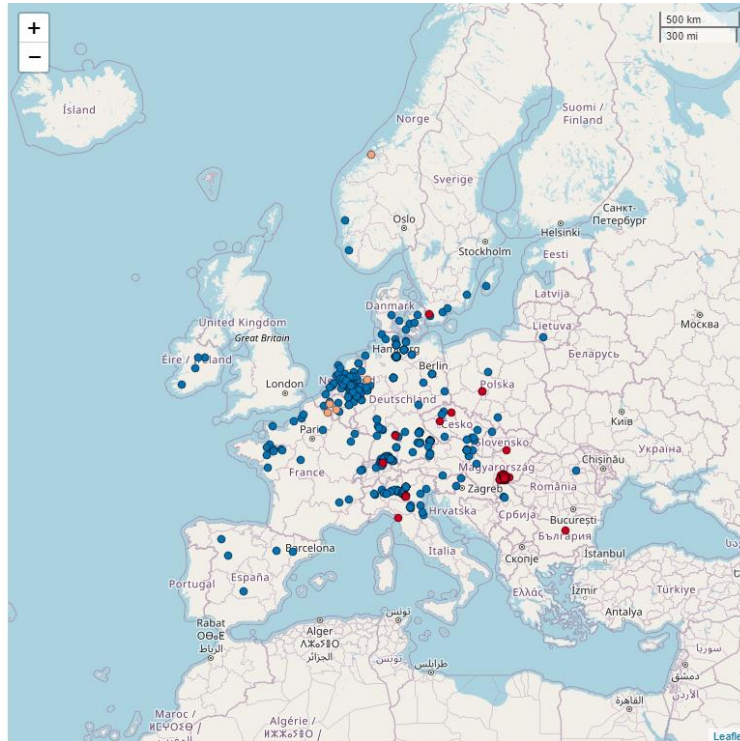
Sedan 1 oktober 2022 har Storbritannien rapporterat 178 utbrott hos tama fåglar varav de flesta i England. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 3-5. Restriktioner för att hålla fjäderfä utomhus släpptes 18 april i landet. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

Figur 3: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober 2022-20 april 2023.

Figur 4. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (gul prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober 2022 och 20 april 2023.

Figur 5. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (gul prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering senaste månaden dvs mellan 20 mars och 20 april 2023.

Fågelinfluensa hos däggdjur

Antal rapporterade fall på däggdjur orsakade av fågelinfluensavirus av den aktuella typen klad 2.3.3.4.b ökar globalt. I Sverige har fall påvisats hos rödräv (3), gråsäl (1) och tumlare (1) från 2021 och framåt. I resten av Europa har fågelinfluensavirus konstaterats hos grävling, iller, lodjur, mink, rödräv, säl, tumlare, utter och katt. Källa: <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7786>. I USA har man påvisat fågelinfluensavirus hos ca 160 vilda däggdjur inklusive rävar, skunk, tvättbjörn, björn, rödlo, pungråtta, prärievarg, säl och delfin och även enstaka fall hos hund respektive katt har rapporterats.

Källa: <https://www.aphis.usda.gov/aphis/ourfocus/animalhealth/animal-disease-information/avian/avian-influenza/hpai-2022/2022-hpai-mammals>

Flera fall av massdöd hos däggdjur orsakade av högpatogen fågelinfluensa har förekommit det senaste året vilket framgår av lägesbilden från 13 mars. Något som är nytt sedan förra lägesbilden är tre rapporter om fågelinfluensa hos katter i USA och ett fall hos en hund i Canada. Hunden blev sjuk och avlivades efter att den kommit i kontakt med och tuggat på en självdöd gås (<https://www.canada.ca/en/food-inspection-agency/news/2023/04/domestic-dog-tests-positive-for-avian-influenza-in-canada.html>). I USA kom rapporter om två katter i samma hushåll blev sjuka med neurologiska symtom och fick avlivas. Båda katterna hade kraftiga förändringar i hjärnan orsakade av fågelinfluensaviruset (https://vbms.unl.edu/VDC/documents/HPAI_Cats.pdf)

Mycket arbete görs för att karakterisera arvsmassan från isolerade virus och i flera fall har mutationer identifierats som kan kopplas till viss anpassning till däggdjursceller. Flera olika mutationer har noterats både hos virus från däggdjur och från fåglar. Trots dessa fynd är fågelinfluensavirus H5N1 av klad 2.3.3.4 b fortsatt tydligt fågelanpassad i sin karaktär.

BAKGRUND OCH AKTUELL ÖVERVAKNING

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-o/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Säsongen 2022/2023 har inneburit relativt få utbrott hos tama fåglar i Europa jämfört med de två tidigare säsongerna och rapporterna har legat på en stabilt låg nivå under de senaste månaderna. Även i Sverige har vi hittills haft ett bättre läge vad gäller tama fåglar jämfört med de två senaste säsongerna.

Fågelinfluensaläget bland vilda fåglar har inneburit positiva fall i stora delar av södra Sverige men vi har inte under den innevarande säsongen noterat massdöd motsvarande exempelvis februari-mars 2021, december 2021 och sommaren 2022.

Vårflytten för flera viktiga andfåglar som utgör en risk att sprida fågelinfluensa är igång, både för fåglar som flyttar inom eller till Sverige och för fåglar som under flytten passerar Sverige. Flytten kommer att pågå ungefär fram till slutet av maj. Tidpunkten för flytten är artberoende där exempelvis de vitkindade gässen håller sig kvar länge i Skåne, Blekinge, sydöstra Småland, Öland, Gotland. Samtidigt bidrar stigande temperaturer och ökad UV-instrålningen att fågelinfluensavirusets överlevnadstid i miljön förkortas.

SVA bedömer att sannolikheten för att fjäderfä utsätts för smitta av högpatogen fågelinfluensa är lägre än tidigare på säsongen. Behov av hög biosäkerhet på fjäderfäanläggningar kvarstår och kommer att göra så även när högriskområdet för fågelinfluensa upphävs. Det är också viktigt att djurägare skyndsamt tar kontakta med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Trots de enstaka rapporter om fall av fågelinfluensa hos människor och ökade rapportering från däggdjur görs fortfarande bedömningen (ECDC) att risken för smitta till människor generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021 -2023 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007, som innebar högre risker för människor.

Bilaga 1

Tabell: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022

Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Fågelart	Län	Kommun
2023-04-03	H5N1	Knölsvan	Skåne	Lomma
2023-04-03	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Kristianstad
2023-03-22	H5N1	Grågås	Kalmar	Kalmar
2023-03-14	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge	Sölvesborg
2023-03-08	H5	Havsörn	Gotland	Gotland
2023-02-24	H5N1	Knölsvan	Stockholm	Ekerö
2023-02-24	H5N1	Ormvråk	Skåne	Landskrona
2023-02-21	H5N1	Sångsvan	Skåne	Lund
2023-02-15	H5N1	Duvhök	Skåne	Vellinge
2023-02-15	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne	Malmö
2023-02-14	H5N1	Pilgrimsfalk	Halland	Varberg
2023-02-09	H5N1	Skärnäppa	Södermanland	Oxelösund
2023-02-03	H5N1	Vit stork	Skåne	Sjöbo
2023-02-03	H5N1	Grågås	Skåne	Lund
2023-01-31	H5N1	Gråtrut	Halland	Kungsbacka
2023-01-27	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge	Karlskrona
2023-01-26	H5N1	Fjällvråk	Skåne	Ystad
2023-01-25	H5N1	Vitkindad gås	Västra Götaland	Trollhättan
2023-01-25	H5N1	Vitkindad gås	Halland	Kungsbacka
2023-01-25	H5N1	Ormvråk	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-25	H5N1	Fiskmås	Stockholm	Upplands-Bro
2023-01-23	H5N1	Sångsvan	Skåne	Sjöbo
2023-01-18	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2023-01-18	H5N1	Duvhök	Södermanland	Nyköping
2023-01-13	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Lund
2023-01-12	H5N1	Gråtrut	Skåne	Kristianstad
2023-01-12	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Staffanstorps
2023-01-10	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne	Trelleborg
2023-01-10	H5N1	Häger	Skåne	Malmö
2023-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Svedala
2023-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2023-01-10	H5N1	Gråtrut	Skåne	Lomma
2023-01-09	H5N1	Gråtrut	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-09	H5N1	Vitkindad gås	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-04	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Ystad
2023-01-03	H5N1	Grågås	Skåne	Skurup
2023-01-03	H5N1	Grågås	Skåne	Trelleborg
2022-12-22	H5N1	Knölsvan	Östergötland	Norrköping
2022-12-02	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Lund
2022-11-30	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2022-11-30	H5N1	Ormvråk	Skåne	Malmö
2022-11-23	H5N1	Grågås	Skåne	Trelleborg
2022-11-02	H5N1	Ormvråk	Skåne	Tomelilla
2022-10-12	H5N1	Knölsvan	Skåne	Lomma
2022-10-12	H5N1	Pilgrimsfalk	Halland	Varberg